

KHẮC SÂU HÌNH ẢNH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG LÒNG NHÂN DÂN BÌNH ĐỊNH

TS. TRẦN QUỐC TUẤN*

1. Khái quát thời gian Chủ tịch Hồ Chí Minh dừng chân trên quê hương Bình Định

Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh sinh ngày 19/5/1890 tại Kim Liên, Nam Đàn, Nghệ An. Trong thời gian ở tỉnh Bình Định, Người đã dừng chân ở nhiều nơi như: An Nhơn, Tây Sơn, Tuy Phước và Quy Nhơn. Trong đó, Quy Nhơn là nơi Người lưu lại lâu nhất. An Nhơn (lúc đó là tỉnh thành của Bình Định) là nơi đầu tiên Người đặt chân tới Bình Định. Địa điểm mà Người lưu lại là Dịch đình (Dịch xá, Thừa dịch) trong thành Bình Định (thuộc phường Bình Định, huyện An Nhơn ngày nay). Địa danh tiếp theo mà Người nhiều lần ghé thăm là Huyện đường Bình Khê - nơi cha mình làm tri huyện (nay là khu di tích Huyện đường Bình Khê thuộc xã Tây Giang, huyện Tây Sơn). Tại Tuy Phước, Người nhiều lần cùng cụ thân sinh ghé thăm nhà quan Thượng thư Đào Tấn (Phước Lộc, Tuy Phước). Sau khi lo xong công việc trường ốc và nhậm chức tri huyện, cụ Nguyễn Sinh Sắc đã gửi Nguyễn Tất Thành xuống ở tại nhà ông giáo Phạm Ngọc Thọ để học thêm tiếng Pháp. Sau đó, khoảng tháng 9/1910 (1; 129), Nguyễn Tất Thành rời Quy Nhơn vào dạy ở trường Dục Thanh (Phan Thiết) để tiếp tục hành trình đi tìm đường cứu nước của mình.

Như vậy, mặc dù vẫn còn nhiều vấn đề cần phải tiếp tục nghiên cứu để thống nhất nhưng có điều chắc chắn là Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có khoảng thời gian trên dưới một năm và đặt chân tới nhiều địa danh tại Bình Định. Những nơi Bác có thể ghé qua đã được xác định và một số nơi còn có những di tích; đó là quãng thời gian không dài đối với cuộc đời nhiều sóng gió của Bác nhưng nó cũng có ý nghĩa nhất định; đặc biệt với nhân dân Bình Định thì đó là niềm tự hào, một vinh dự to lớn. Vì vậy, tại Bảo tàng Tổng hợp tỉnh Bình Định đã dành riêng một gian trưng bày với nhiều hiện vật thể hiện tình cảm của nhân dân Bình Định đối với Bác Hồ và tình cảm của Bác Hồ đối với nhân dân Bình Định. Thiết nghĩ, đó là cơ sở tư liệu để chúng ta khai thác kết hợp tư liệu khác về Bác Hồ để khắc sâu hình ảnh của Người trong lòng nhân dân, đặc biệt là thế hệ trẻ tỉnh Bình Định. Điều đó thật sự có ý nghĩa

trong bối cảnh toàn Đảng, toàn quân và toàn dân đang tích cực hưởng ứng cuộc vận động *học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*. Từ việc khắc sâu hình ảnh của Bác, cũng cho phép chúng ta giáo dục lòng kính yêu đối với những anh hùng dân tộc, những lãnh tụ cách mạng khác của quê hương "xứ Nẫu".

2. Những biện pháp khắc sâu hình ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh trong lòng nhân dân Bình Định

1) *Phổ biến, tuyên truyền hưởng ứng cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*. Tại Bình Định, Tỉnh ủy tổ chức chỉ đạo thực hiện cuộc vận động từ năm 2007. Ngày 30/3/2009, tổ chức sơ kết 2 năm thực hiện cuộc vận động. Hai năm qua, toàn tỉnh đã tổ chức được 143 hội thi kể chuyện về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh ở cấp cơ sở với 1.617 thí sinh và gần 80.000 lượt người nghe, sau đó lựa chọn được 34 thí sinh dự hội thi cấp Tỉnh và lựa chọn được 3 thí sinh dự thi khu vực. Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy phối hợp với các cơ quan ban ngành học tập các chuyên đề liên quan đến tư tưởng đạo đức của Bác. Kết quả có gần 2.200 lượt báo cáo viên các cấp trong tỉnh được tập huấn 5 chuyên đề trên. Các huyện, thành ủy, đảng ủy trực thuộc tỉnh đã mở 911 lớp nghiên cứu, học tập 5 chuyên đề về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh cho 143.768 lượt cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, chiến sĩ, sinh viên, học sinh (HS). Tỷ lệ đảng viên tham gia học tập đạt 96-98%, quần chúng đạt 92 - 94%. Một số đơn vị, địa phương có tỉ lệ học tập đạt cao, trên 98% như: Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh, Công an tỉnh, Bộ đội biên phòng tỉnh, thành phố Quy Nhơn, huyện An Lão (2),...

Bên cạnh những thành tích đạt được, cuộc vận động còn tồn tại những hạn chế như hình thức tổ chức còn đơn điệu, nhiều thí sinh tỏ ra thiếu những hiểu biết cần thiết, nhiều đơn vị tổ chức quá lãng phí,... Để khắc sâu thêm hình ảnh của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong lòng nhân dân trong những năm tới, chúng ta tiếp tục

* Khoa Lịch sử, Trường Đại học Quy Nhơn

đẩy mạnh thực hiện cuộc vận động sao cho sát thực - tức là cuộc vận động không chỉ là những buổi kể chuyện, những bài thi tìm hiểu về Bác mà cần phải được cụ thể hóa thành việc làm theo tấm gương đạo đức của Bác đưa lại lợi ích cho nhân dân. Đặc biệt, đối với tỉnh Bình Định, việc tuyên truyền về Bác cần sử dụng liên hệ những tư liệu hiện có ở địa phương liên quan đến Bác để toàn dân nhận thức được Bác từng ghé lại tỉnh nhà, để hình ảnh của Bác không quá xa lạ mà rất gần gũi, Bác đang ở đâu đó trên quê hương của mình.

2) Tu bổ, khôi phục, xây dựng và phát huy giá trị của hệ thống di tích về Bác trên đất Bình Định.

Theo thống kê, hiện nay có đến 600 di tích về Bác trên cả nước, trong đó có 37 di tích được Nhà nước công nhận. Hầu hết các địa phương được Bác Hồ ghé qua trong hành trình tìm đường cứu nước đã khôi phục, xây dựng di tích, nhà lưu niệm như: bảo tàng Hồ Chí Minh tại Huế, bảo tàng Hồ Chí Minh Quân khu V tại Đà Nẵng, nhà lưu niệm Bác Hồ tại Phú Yên, nhà thờ Bác Hồ, bảo tàng, di tích trường Dục Thanh - Phan Thiết... Trong khi đó, tại Bình Định, Bác Hồ ghé qua nhiều nơi, thời gian khá dài nhưng theo khảo sát của chúng tôi, hệ thống di tích, nhà lưu niệm về Bác vẫn chưa phát huy được giá trị. Tại Tây Giang (Tây Sơn) nơi Huyện đường Bình Khê cũ chỉ có 1 tấm bia đá, còn hệ thống nhà lưu niệm vẫn chưa có. Tại An Nhơn, Tuy Phước, Quy Nhơn chưa có hệ thống di tích cũng như nhà lưu niệm. Tại bảo tàng Tổng hợp tỉnh Bình Định có một khu trưng bày riêng những hiện vật thể hiện tình cảm của nhân dân Bình Định đối với Bác Hồ và tình cảm của Bác Hồ đối với nhân dân Bình Định, tuy nhiên, hiện vật còn đơn điệu, số lượng khách tham quan, học tập tại đây vẫn còn hạn chế. Từ thực trạng trên, chúng tôi đề ra hướng khắc phục như sau: + *Đẩy mạnh công tác nghiên cứu, sưu tầm để xác định chính xác địa điểm những di tích mà Bác đã từng đặt chân đến ở Bình Định.* Bởi muốn tái hiện lại một cách sinh động, có tác dụng giáo dục cao những hoạt động của Bác trên quê hương Bình Định cho người dân, trước hết phải xác định chính xác, cụ thể những địa danh này. Hiện nay, đã xác định được chính xác địa điểm Huyện đường Bình Khê, khu Dịch đình tại An Nhơn, nhà của Đào Tấn. Còn nơi được Bác ở lâu nhất là nhà của thầy giáo Thọ vẫn còn nhiều tài liệu chưa thống nhất; + *Nhanh chóng tu bổ, nâng cấp những di tích hiện có.* Như đã nêu ở trên, những nơi chúng ta đã xác định hệ thống di tích hầu như chưa được xây dựng hoặc chưa thể phục vụ cho công tác tham quan, học tập. Điều đó đặt ra yêu cầu bức

thiết phải tu sửa, nâng cấp hệ thống di tích quý giá này. Đặc biệt, trong bối cảnh cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức của Bác ngày càng đi vào đời sống nhân dân thì nhu cầu hiểu biết nhiều hơn về Bác là chính đáng; + *Khai thác triệt để tiềm năng hiện có,* với tài liệu hiện tại, các trường học ở địa bàn lân cận có thể tổ chức cho HS tham quan, học tập ngoại khóa về tình cảm của nhân dân Bình Định đối với Bác Hồ và ngược lại tại bảo tàng Tổng hợp tỉnh Bình Định hoặc tổ chức cho nhóm HS thu thập tư liệu để làm phong phú thêm tư liệu về Bác ở nhà trường.

3) Khắc sâu hình ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh cho thế hệ trẻ thông qua dạy học lịch sử nội khóa và tổ chức hoạt động ngoại khóa.

Trong chương trình giáo dục tiểu học và phổ thông có nhiều đơn vị kiến thức liên quan đến Chủ tịch Hồ Chí Minh. Cụ thể ở chương trình lớp 5 bài 6: *Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước*; ở chương trình phổ thông lớp 8 bài 30: *Phong trào yêu nước chống Pháp từ đầu thế kỉ XX đến năm 1918*, mục II.3: *Những hoạt động của Nguyễn Tất Thành sau khi ra đi tìm đường cứu nước*; ở chương trình lớp 11, bài 24: *Việt Nam trong những năm chiến tranh thế giới thứ nhất (1914 - 1918)* mục III.2: *Buổi đầu hoạt động cứu nước của Nguyễn Ái Quốc (1911 - 1918).*

Như vậy, ở cả 3 cấp học đều có những đơn vị kiến thức quan trọng liên quan đến Chủ tịch Hồ Chí Minh những ngày đầu trên hành trình tìm đường cứu nước. Khi giảng dạy những đơn vị kiến thức này cho HS các cấp trên địa bàn tỉnh Bình Định, giáo viên (GV) cần liên hệ đến thời gian Nguyễn Tất Thành lưu lại Bình Định ở mức độ nhất định, với những hình thức khác nhau ở mỗi cấp học. Ở đây, chúng tôi đề cập việc sử dụng những tài liệu liên quan đến Bác Hồ hiện có ở tỉnh Bình Định trong bài học nội khóa và bài học ngoại khóa.

Bài học nội khóa, với sự nỗ lực vượt bậc của đội ngũ các nhà khoa học trong tỉnh, năm 1991, Ban Tuyên giáo tỉnh, Ban Khoa học - Kỹ thuật Bình Định đã xuất bản cuốn "*Nguyễn Tất Thành ở Bình Định*" (107 trang). Cuốn sách thực sự là công trình nghiên cứu khoa học nghiêm túc, công phu, tâm huyết của nhiều nhà khoa học trong đó tiêu biểu là nhà nghiên cứu lịch sử Đỗ Quyên. Cuốn sách đã cung cấp cho độc giả khá nhiều tư liệu quý giá về thời gian Nguyễn Tất Thành ở Bình Định. GV hoàn toàn có thể tin tưởng sử dụng tài liệu này để lựa chọn kiến thức phù hợp liên hệ trong bài học nội khóa. Ở lớp 5, chúng ta có thể kể những câu chuyện khi Nguyễn Tất Thành đến Bình Khê thăm cha:

Ông (Nguyễn Sinh Sắc - TG chú thích) ngồi đối diện với con ở ghế tràng kỉ. Ông lạnh lùng hỏi:

- Con đi đâu mà qua đây?

- Dạ, con đến với cha ạ.

- Anh đến với tôi để làm gì?

- Con đến thăm cha để rồi...con đi.

Nét mặt ông đã ảm lại và thoáng cười tươi.

- Được, cha tưởng còn đi theo cha thì đáng buồn.

Con phải tự tìm ra cho mình một hướng đi, một con đường. Đời cha không có con đường, chỉ có một ngõ cụt. Cha không làm được điều mình hằng ước nguyện: vì Tổ quốc mà ngã giữa trận tiền, vì công bằng mà rơi đầu giữa đám cường quyền bạo ngược... (1; 175-176).

Với đối tượng là HS tiểu học, ở đây, GV có thể liên hệ giáo dục lập trường, tư tưởng, con đường, chỉ hướng phấn đấu cho các em theo tấm gương của anh thanh niên Nguyễn Tất Thành. GV cũng có thể kể về những ngày Bác Hồ ở Quy Nhơn để các em nhận thức được trên hành trình bôn ba đi tìm đường cứu nước, Bác có ghé lại Bình Định và đó là niềm tự hào lớn lao của con em tỉnh nhà.

Ở lớp 8, sách GV hướng dẫn về việc thực hiện tiết học lịch sử địa phương: "1 tiết trên lớp hay thực địa về một sự kiện liên quan đến khóa trình lịch sử dân tộc, một sự kiện hay một nhân vật đầu thế kỉ XX, tham quan di tích lịch sử liên quan đến vấn đề học sưu tầm tài liệu lịch sử địa phương để minh họa cho bài học" (3; 3). Sách giáo khoa lớp 8 chỉ nêu khái quát về tuổi thơ của Bác trong 6 dòng chữ nhỏ rồi nhấn mạnh "giữa năm 1911, tại cảng Nhà Rồng (Sài Gòn) Nguyễn Tất Thành xuống làm phụ bếp cho tàu đô đốc La-tu-sơ Tơ-lê-vin một tàu buôn của Pháp để có cơ hội tới các nước phương Tây xem họ làm thế nào, rồi về giúp đồng bào cứu nước" (4; 148). Giảng dạy về đơn vị kiến thức này ở Bình Định, GV không nên hài lòng với lượng kiến thức như vậy mà cần chủ động phân phối thời gian hợp lí để nhấn mạnh đến thời gian, địa điểm, việc làm của Nguyễn Tất Thành trong thời gian ghé lại Bình Định. Trên cơ sở đó, yêu cầu HS về nhà hoàn thành bài tập số 4, sưu tầm các tài liệu (bài viết, tranh ảnh...) thể hiện tình cảm của nhân dân Bình Định đối với Bác Hồ và tình cảm của Bác Hồ đối với nhân dân Bình Định, với HS lớp 8, GV có thể cho các em sưu tầm theo nhóm để rèn luyện kĩ năng làm việc theo nhóm và kết quả đạt được phải được GV đánh giá khách quan.

Đối với HS lớp 11, GV nên giao công việc tìm hiểu trước khi tiến hành bài học cho từng HS để phát huy tính tích cực và hiểu biết của các em về Bác Hồ trong những ngày ở Bình Định bằng những câu hỏi gợi ý

như: Bác Hồ đến Bình Định trong thời gian nào? Tại Bình Định, Bác đã đến những đâu? Các em hãy sưu tầm những hình ảnh, bài viết thể hiện tình cảm của nhân dân Bình Định đối với Bác Hồ và ngược lại?. Khi tiến hành bài học, GV nên chủ động phân phối thời gian hợp lí cho đơn vị kiến thức quan trọng này để HS có điều kiện trình bày, trao đổi, thảo luận, sau đó, GV nhận xét chốt ý. Riêng các lớp 11 học chương trình nâng cao, chúng ta có thể sử dụng tiết hoạt động ngoài giờ lên lớp tháng 5, chủ đề *Thanh niên với Bác Hồ* (từ tiết 33 đến tiết 36); ở đây, GV có thể yêu cầu các em viết bài thuyết trình các chủ đề như: *tình cảm của nhân dân Bình Định đối với Bác Hồ và tình cảm của Bác Hồ đối với nhân dân Bình Định, trình bày hiểu biết của em về thời gian Bác Hồ ở Bình Định, sưu tầm thơ ca về Bác Hồ của các tác giả Bình Định...* Yêu cầu các em trình bày, trao đổi, thảo luận. Để tiết học hấp dẫn hơn, GV có thể tổ chức lồng ghép các tiết mục văn nghệ về Bác Hồ.

Hoạt động ngoại khóa, với cơ sở vật chất hiện có, chúng ta có thể tiến hành tổ chức hoạt động ngoại khóa tại bảo tàng Tổng hợp tỉnh Bình Định với đối tượng là HS tiểu học. Đối với HS THCS và THPT, chúng ta chỉ có thể tiến hành cho nhóm HS đam mê lịch sử, hoặc HS làm công tác đoàn của các lớp. Yêu cầu của hoạt động này là GV cần phải lựa chọn thời điểm thích hợp như ngày sinh nhật Bác 19/5, GV và HS đều phải nỗ lực tìm hiểu trước về Bác Hồ ở Bình Định. Đặc biệt, GV phải tìm hiểu những kiến thức liên quan đến bài học nội khóa để kết hợp với hướng dẫn viên của bảo tàng hướng các em học tập hiệu quả. Sau đó, có thể yêu cầu HS viết cảm tưởng, bài thu hoạch hoặc yêu cầu các em tiếp tục sưu tầm những tài liệu về Bác Hồ trên quê hương mình.

3. Có thể nói, Bình Định là địa phương mà Bác Hồ ghé qua và lưu lại khá lâu trên hành trình ra nước ngoài tìm đường cứu nước. Nhân dân Bình Định tự hào vì hiện nay còn nhiều những di tích, hiện vật, tài liệu liên quan đến Người trên quê hương mình. Mong rằng, những biện pháp nêu trên sẽ giúp những di tích, tư liệu, hiện vật liên quan đến Bác phát huy giá trị hơn để hình ảnh của Chủ tịch Hồ Chí Minh mãi khắc sâu trong lòng nhân dân quê hương của người anh hùng áo vải. □

(1) Phan Ngọc Liên. *Hồ Chí Minh với tiến trình lịch sử dân tộc*. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 2008.

(Xem tiếp trang 33)

Để kiểm nghiệm biện pháp trắc nghiệm năng lực, chúng tôi đã tiến hành trắc nghiệm tại 2 lớp 12 với bảng hỏi đủ 8 lĩnh vực NL và tiến hành tham khảo ý kiến của 50 giáo viên đang thực hiện GDHN ở một số trường THPT trên địa bàn Hà Nội. Kết quả bước đầu cho thấy khá khả quan, kết quả trắc nghiệm trùng với bản đăng kí nguyện vọng chọn nghề của các em là 63, 75%, đa số giáo viên đều đánh giá cao và ủng hộ biện pháp trắc nghiệm NL trong GDHN. Tuy mới là bước đầu, nhưng có thể thấy trắc nghiệm NL HS là một biện pháp khả thi và hiệu quả, cần được nghiên cứu hoàn thiện để có thể triển khai sâu rộng trong hoạt động GDHN ở phổ thông. □

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam. *Nghị quyết số 29-NQ/TW* ngày 4/11/2013, *Hội nghị Trung ương 8, khóa XI*.

Thực trạng phát triển năng lực...

(Tiếp theo trang 30)

nói chung là đúng đắn, đồng thời họ cũng đánh giá cao vai trò của việc phát triển NLHĐXH cho SV ĐHSP góp phần giúp SV sau khi ra trường đáp ứng yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp GV. Tuy nhiên, trong quá trình DH GV chưa chú trọng đến việc trang bị những tri thức, phẩm chất đặc biệt là những KN HĐXH nên NLHĐXH của SV ĐHSP khu vực miền núi phía Bắc mới đạt ở mức độ trung bình cần được tiếp tục bồi dưỡng phát triển. □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Tinh. "Biện pháp giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua dạy học môn Đạo đức ở các trường tiểu học khu vực miền núi phía Bắc". Báo cáo tổng kết đề tài, Thái Nguyên, 2010.
2. Nguyễn Thị Thanh. *Dạy học theo hướng phát triển kỹ năng học tập hợp tác cho sinh viên Đại học sư phạm*. Luận án tiến sĩ Giáo dục học, 2013.
3. Lò Mai Thoan. *Nghiên cứu khả năng giao tiếp của sinh viên Trường Cao đẳng sư phạm Sơn La*. Luận văn thạc sĩ Tâm lý học, 2001.

SUMMARY

Most Students in the Universities which are located in northern mountainous region are ethnic minority. Although they are very honest, naive and enthusiastic, they still have some limitations about awareness. They are timid and shy in communicative relationships, behavior and particularly in developing capacity in social activities. To explore this issue, a survey for both teachers and students was carried out in Tay Bac University, Hung Vuong University and Thai Nguyen University.

Tài liệu tham khảo

1. Đặng Danh Ánh. *Giáo dục hướng nghiệp ở Việt Nam*. NXB Văn hóa thông tin, H. 2010.
2. Bộ GD-ĐT. *Sinh hoạt hướng nghiệp trung học phổ thông*. Tài liệu tham khảo của Trung tâm Lao động hướng nghiệp, H. 2000.
3. Nguyễn Văn Hộ. *Cơ sở sự phạm của công tác hướng nghiệp trong trường phổ thông*. NXB Giáo dục, H. 1998.
4. Nguyễn Trọng Khanh. *Phát triển năng lực và tư duy kỹ thuật*. NXB Đại học sư phạm, H. 2011.

SUMMARY

Test capability in vocational education for high school students have a very important role. The author goes deeper analysis competence test high school students to help students realize their own capability through the use of the test tool capabilities.

Khắc sâu hình ảnh Chủ tịch...

(Tiếp theo trang 56)

- (2) Các số liệu lấy từ trang web www.baobinhdinh.com.vn

- (3) Phan Ngọc Liên. *Hồ Chí Minh những chặng đường lịch sử*. NXB Hải Phòng, 2005.

- (4) Phan Ngọc Liên (chủ biên). *Lịch sử 8 (SGV)*. NXB Giáo dục, H. 2006.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy, Ban Khoa-học - Kỹ thuật Bình Định. *Nguyễn Tất Thành ở Bình Định*. Sở Văn hóa - Thông tin Bình Định, Quy Nhơn, 1991.
2. Nguyễn Anh Dũng (chủ biên). *Lịch sử và Địa lí 5*. NXB Giáo dục Việt Nam, H. 2009.
3. Phan Ngọc Liên. *Lịch sử và giáo dục lịch sử*. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 2003.
4. Sơn Tùng. *Búp sen xanh*. NXB Kim Đồng, H. 1982.

SUMMARY

Binh Dinh province is the place where Nguyen Tat Thanh - Ho Chi Minh visited and stayed for a long time on the journeys abroad finding the way to save Vietnam. Currently there are many relics, artifacts and documents related to him in Binh Dinh homeland; therefore, the engraved the image of Ho Chi Minh President in the heart of the province's people is necessary. In particular, the more meaningful in the context of the communist party, army and people are actively responding to the movement of learning and following the moral example of Ho Chi Minh. This article proposes a number of measures that engraving the image of Ho Chi Minh President in Binh Dinh People's hearts in general, and students in high schools.